

Jugoslovenski KOROTAN

Urejuje Srečko Puncer.

Velikovec, 25. grudna 1918.

Izdaja nadp. Fr. Malgaj.

Uredništvo in upravnništvo v Velikovcu, Glavnitrg štev. 37. — List se mora plačati, številka po 30 v., najmanj za 20 številk naprej. Cene inseratom so: cela stran 100 K, pol strani 60 K, $\frac{1}{3}$ strani 40 K, $\frac{1}{4}$ strani 35 K, $\frac{1}{5}$ strani 30 K, $\frac{1}{6}$ strani 25 K, $\frac{1}{8}$ strani 18 K, $\frac{1}{10}$ strani 16 K, $\frac{1}{12}$ strani 14 K. — Popusti: pri 2—5 kratni objavi 15%, pri 6—10 kratni 25%, pri 11—20 kratni 35%, pri 21—50 kratni 50%. — List izhaja od slučaja do slučaja po potrebi.

Mir ljudem na zemlji!

Srečko Puncer.

Ko so odhajali l. 1914. nemški vojaki na fronto, jim je rekel bivši car Viljem: „Ko bo padlo prvo jesensko listje, vrnil se bodete kakor zmagovalci“. In je padlo listje prvič in je padlo drugič in četrtič in petič, vojna vihra pa je divjala vse huje in huje. Z orumenelim listjem padle so na tla i besede Viljemove in strohnele, ker so bile laž. Na fronti so padali stotisoči in stotisoči, doma pa je plakala deca brez očetov, so ihtele matere brez sinov, žene brez mož v neznosnem mrazu in pomanjkanju. Kedaj, kedaj bo konec strašnemu trpljenju, se je vpraševalo ljudstvo. Kadar bode ta zmagala resnica in pravica, se je razlegal odgovor od vsepovsod. In ljudstvo je slutilo, kje sta resnica in pravica.

Kedo je vrgel v svet izraz, da so mednarodne pogodbe „cunja papirja“ (Papierfetzen), da „sila ne pozna zakona“ (Not kennt kein Gebot)? Kedo je surovo napadel mirno, nepristransko državico, Belgijo, kateri je po pogodbi priznal nedotakljivost ves svet, tudi Nemci? Kedo je dal nečloveški do tal razrušiti nedolžna mesta in sela, (n. pr. mesto Löwen v Belgiji); kedo je vešal, streljal, klal starce, žene in deco, ki niso zakrivil ničesar drugega, kakor da niso bili Nemci (v Bosni, Dalmaciji, Galiciji). Kedo je predrzno potapljal ladje, na kojih so se vozili svobodni državljani nepristranskih držav? Kedo jo kradel čast in poštenje srbskim ženam in devojkam, metal na cesto porodnice in jim trgajl dojenčke z razgaljenih prs. Kedo je zavlačeval vojno z neiskrenostjo, nasilnostjo, s pohlepom po tuji zemlji ter tiral milijone nedolžnih ljudi smrti v naročje?

To so bili Nemci in njihovi oboževani junaki Viljem, Hindenburg, Ludendorff, Hintze. Vsakdo je vedel, da, dokler ne bode premagani Nemci, dokler ne bodo kaznovani zločinci, ki so kršili, zasramovali pravico in pogodbe, da tako dolgo se ne more vrniti na svet mir, pravi, resnični mir, ki sta mu podlaga pravica, zakon in pogodba.

S trepetom v duši je pričakoval svet, kedaj se bode zgrudil v nič nemški militarizem, surova vojaška sila, ki je ogrožala varnost vsega sveta. Tudi ta ura je prišla. Ko so strohnele peti pot z uvelim listjem Viljemove ponosne besede o zmagi, je bila Nemčija poražena in z njo nasilstvo in barbarstvo.

Kakor po težkih sanjah si je globoko oddahnil človeški rod, ko je zvedel veselo novico, da je zavlada na svetu mir. Še bi ga radi maloštevilni razgrajči kalili, a tudi preko teh bo šla zgodovina na dnevni red. Po štirih letih praznuje zopet letos človeški rod nemoteno praznik miru — božic. In tudi vstajenje ni več daleč.

Mir ljudem na zemlji!

Srdita nemoč!

Miodrag D. Stoilkovič.

Na razvalinama stare Austrije tužno nariče „Grazer Tagespost“ i „Tagblatt“ a na njihovo zapomaganje složno odgovaraju novinarski drekavci iz Celovca. Švapskoj gospodi nikako ne ide v glavu novo stvoreno stanje. Oni se ne mogu nikako pomiriti sa sudbinom koja ih je, za sva njihova nedela tako strašno kaznila. U svojoj srditoj nemoči, švapska gospoda novinari, plačeni od bivših staro Austrijskih vlastodržaca, podigli su majmunsku dreku protivu Jugoslavije i Jugoslovena, a v svojim bolesnim mozgovima neprestano vide neku „strašnu opasnost“ koja, sa te strane, nemačkom življu preti.

Pa ima li, i može li biti, veče opasnosti po Nemački živalj, nego što su bili oni koji su ga lagali i koji ga još i danas lažu; može li i sme li nemački narod verovati tim drekavcima i političkim špekulantima koji su ga godima, stotinama godina, v zabludi držali, a koji se još i danas trude da ga v toj zabludi i dalje zadrže, kako bi lakše svoje političke špekulacije izvoditi mogli, — a sve to ne v korist nemačke mase, već v korist nemačke aristokracije i birokracije! Ne, ja sam uveren da veče opasnosti ne može biti po nemački živalj i da će sam on onoga dana kada, se bude raz-

svestio i izašao iz mraka u kome su ga ti njegovi lažni apostoli uvukli, uzviknuti: „Dosta dalje! Dosta sa lažima i obmanama, — mi vas više ne trebamo, mi smo slobodni!“ Naduvena švapska gospoda, kako ona v Grazu, tako i ona v Celovcu, znaju to vrlo dobro, pa se zbog toga i plaše, što je potpuno opravdano, pa ako hočete i logično. Borba za vlast, za ugodnim životom bez rada, za podmirivanje ličnih, materijalističkih, interesa, goni ih na borbu protivu nas, — protivu Jugoslavije. Oni se još uzdaju v masu nemačkog naroda, koga su tako dugo lagali i eksploitalisali, da će im i ovoga puta poverovati, i čine poslednji pokušaj, ali je to vrlo slaba nadâ koja nikakvog izgleda na uspeh nema.

Svaki pošten čovek, koji iole ima osečaja i časti, mora crveniti kad odpočne čitati sve one lazi, koje u tim švapskim pačavrama protivu Jugoslavije i Jugoslovena, njihovi mizerni redaktori i saradnici, iznose. Oni se ne stide kada organizovanu i do krajnosti disciplinovanu Jugoslovensku vojsku nazivaju „Rauberbande“, a sami su stvorili bandu, kojoj prednji naziv vrlo dobro pasuje, a na čelu iste stoje oni sami. Nije srpska vojska pohitala ovamo da hara i pljačka, već da celokupni slovenski narod, kao i deo nemačkog življa koji izmedju njih živi, oslobodi od pljačkaša, koje gospoda novinari u svojim listovima protežiraju. Svaki naj ko bude hteo da kao miran građanin u slobodnoj i demokratskoj Jugoslaviji živi, načiće uvek u njoj utočišta i zaštite, a svaki onaj koji to neće, neka se gospoda gračani ne plaše da ćemo ga na silu zadržati, ne; on će biti, sa celim njegovim imetkom, njima upućen pa neka ga oni usreće. Mi nikome nećemo odreći pravo samoodredjenja; svako će se imati slobodno opredeliti hoće li kod nas ostati ili neće, ali tako isto nećemo nikada dopustiti da nam granicu Jugoslavije obeležavaju gospoda iz Graza i Celovca. Mi znamo dokle ide naša granica i mi ćemo je tamo postaviti, to je naše istorijsko pravo, a što švapskoj gospodi to ne ide nikako u glavu, za to mi ipak nećemo izgubiti dobar apetit o božićnim praznicima. Nas ni najmanje ne ženira što nas ta naduvena gospoda nazivaju „bandom“ jer znamo da to nismo, a koji to ime zaslužuje dokaznje postupak austrijskih vlasti za vreme bayljenja u Srbiji. — No to švapska gospoda u Grazu i Celovcu ne znaju ili noće da znaju.

Srdita nemoć, srdita nemoć!

Kako sistematično obrekuje nemško časopisje jugoslovensko vojaštvo na Koroškem kaže sledeća izjava, ki se nanaša na neko notico v Grazer Tagblattu in Tagespošti z dne 22. grud. l. l.

Izjava.

Čudim se, kako je bilo sploh mogoče, da je mogla priti v „Tagespost“ v notica, da mi je neka patrolja (jugoslovenska), oziroma neki narednik ukradel 28.550 K v gotovini. Izjavljam,

da meni ni nikdo ukradel denarja, kajti jaz imam ves denar doma, tako sem tudi omenjenih 28.550 K zopet našla.

Kar se tiče zlate ure, izjavljam da je res nimam več, a kedo jo je ukradel ne vem. Samo toliko morem z gotovostjo reči, da je ni ukradel omenjeni narednik.

Kedo daja te neresnice v časopis ne vem.

Ana Scheewe.

Velikovec, 23. grud. 1918.

Politične vesti.

Nova jugoslovenska vlada.

Zagreb, 21. grud. Iz Beograda javljajo: Regent Aleksander je sinoči poveril podpredsedniku staroradikalne stranke Stojanu Protiču sestavo kabineta. Včera so se vršila ves dan pogajanja s strankami in prišlo je do popolnega sporazuma. Obnovljeni kabinet je sestavljen sledeče: Predsednik Stojan Protič, Podpredsednik dr. Anton Korošec, zunanje zadeve: dr. Ante Trumbič, vojna: general Mihajlo Rašić, notranje zadeve: Svetozar Pribičević, solstvo: Ljuba Davidovič, denar: dr. Momčilo Trifkovič, verstvo: dr. Tugomir Alaupovič, železnice: inženir Vulović, poljedelstvo dr. Živko Petričić, prehrana: Miloje Jovanović, javna dela: Miloš Kapetanović, gozdarstvo in rudarstvo: dr. Mehmed Spaho, drustvena politika: Vitomil Korač, pošta in brzozav: dr. Edo Lukinič, priprava za ustavodajni zbor: dr. Albert Kramer. Minister za trgovino še ni določen. Sedež je odločen Srbom, ki bodo jutri imenovali svojega kandidata. Istočasno z ministrstvom je bilo imenovano tudi mirovno odposlanstvo, ki sestoji iz Nikole Pasiča kot predsednika in članov dr. Ante Trumbiča in dr. Ivana Žolgerja, in iz drugih, kolikor jih bodo priznale velesile.

Beograd, 21. grud. Prestolonaslednik regent Aleksander odpotuje v Paris k mirovni konferenci šele po katoliških božićnih praznikih.

Zagreb, 23. grud. Miljukov je potujoč z odposlanstvom v Paris, dospel v Rim. On namerava pojasniti zavezniškim vladam da je vojaška intervencija v rešitev Rusije nujno potrebna.

Regentova zahvala Ljubljani.

Belgrad, 18. decembra. Pozdravna brzozavka, ki ste mi jo poslali v imenu občinskega sveta nase bele Ljubljane, me je iskreno razveselila. Z radostjo sem tudi izvedel, kako lepo ste praznovali praznik naše svobode. Hvala Vam vsem. Trdno sem uverjen, da bo Ljubljana ki je od nekdanj prednjačila v iskrenem jugoslovanskem čustvovanju, v svobodni, demokratični jugoslovenski kraljevini, med katere prestolice jo štejemo vsi, razcvetela v blagostanju in kulturi. Pošiljam občinskemu svetu in vsem milim rojakom Ljubljančanom svoj bratski kraljevski pozdrav. — Aleksander.

Za medvedove kožo se pogajajo Nemci in Madžari. Iz Pešte poročajo, da se tam vrše med avstrijsko in madžarsko vlado pogajanja glede 4 županij Požun, Sopron, Mošonj in Železna, katera zahtevajo zase tako Avstrijci, kakor Madžari. Baje so se že v toliko zjedini, da se ustvarijo iz vseh nemških naselbin v teh komitatih nova upravna okrožja, v katerih bi bila vsa uprava v nemških rokah in v katerih bi veljal kot uradni in učni jezik nemščina. Vendar pa bi ta upravna okrožja pripadala tudi v bodoče madžarski republiki. Znano je, da v teh okrajih živi mnogo slovanskega prebivalstva, za katerega pa se nemška in madžarska gospoda čisto nič ne briga. Ker pa o bodoči usodi teh pokrajin ne bodo odločevali ne Nemci, ne Mažari, se lahko prigodi, da te pokrajine ne bodo pripadle niti enim, niti drugim, marveč da bodo tvorile koridor, ki ima vezati Češko in Poljsko z Jugoslavijo.

Antanta zasede Portugalsko.

Curih, 22. grud. „Züricher Morgenzeitung“ izve od diplomatične strani v Bernu, da bodo zavezniške čete zasedle ves Portugal, ker se anarhija v deželi vedno bolj siri.

Razne novice.

Boj za Grabštanj.

(Izviren dopis.)

V soboto dne 14. t. m. okoli sedme ure so primarširale v Grabštanj srbske čete. Prišle so popolnoma mirno, zasedle kolodvor, občinsko pisarno, pošto in žandarmerijo. Prebivalstvo je bilo popolnoma mirno. Ob osmih so prišle glavne čete in se nastanile v šoli. Ob eni po noči se je zaslišalo grmenje topov. Kakor se je naknadno zvedelo, se imele nemško avstrijske čete povelje, naj sestrelijo Grabštanj, ker se tam nahajajo srbske čete. Zjutraj pred šesto uro je prišel prvi oddelek nemških čet na kolodvor. Srbska predstraža je ustavila prvega vojaka. Ta pa se je skrtil in oddal na stražo strel in zadel srbskega vojaka, ki je kmalu nato izdihnil. To je tudi edini mrtvi srbskih čet. Ob šestih so začele peketati strojne puške in kmalu na to so vdrle nemške čete v cerkev in iskale Srbov. Ko jih niso dobile, so se zopet odstranile ter kmalu nato začele brez vsakega vzroka obstreljevati cerkev s puškami. Med sv. mašo so zopet vdrle nemške čete v cerkev, postavile sredi cerkve tri strojne puške ter oddale v cerkvi iz pušk najmanj tri strele in pet iz samokresa. Eno dekle je bilo ranjeno, en strel je bil pa namenjen kaplanu, ki je daroval mašo, ki pa ni zadel. Pod takimi pogoji je moral kaplan pri darovanju prekiniti mašo. Na to sta odšla gospod župnik in kaplan

v župnišče, kjer so ju takoj internirali, dokler ni prišel nemški nadporočnik in ju izpustil.

Med tem so nemške čete odšle k šoli, kjer so bili nastanjeni srbski vojaki ter jo obkolile. Iz šole je stopil srbski kapitan in se začel pogajati. Nato so Nemci srbske čete razorožili in dopoldne so se peljali srbski častniki z nemškimi z avtomobilom v Celovec pogajat. Popoldne so se pripeljali častniki zopet nazaj in kmalu nato se Nemci nabasali srbske puške na avtomobil in jih odpeljali v Celovec. Zvečer ob šestih so odkorakale tudi srbske čete v spremstvu Nemcev proti Celovcu. Srbske čete so se, razven prednjih straž, na povelje kapitana udale brez boja, ker je le-ta hotel preprečiti prelivanje krvi in se je skliceval na to, da imajo srbske čete kot antantne čete pravico zasesti Grabštanj. Koliko je ranjenih ni znano mrtva sta dva, en Srb in en Nmec. (Poročila o številu mrtvih se ne strinjajo. Po zanesljivih poročilih so imeli Srbi 3 mrtve Op. uredništva.)

Mnenje pristnih Nemcev v Grabštanju o Srbih.

Pristni grabštanjski Nemci so se izrazili o srbskih četah zelo pohvalno. Hvalili so njih korektno in mirno postopanje, posebno ker so slišali prej o njih le slabe reči.

Boljševiški vandalizem.

Dne 15. decembra popoldne je prišlo v Št. Peter pri Grabštanju nekaj nemških boljševikov ter so med blagoslovom streljali na cerkev. Ko pride po blagoslovu gospod župnik iz cerkve, ga takoj napadejo, le težko je zbežal v sosedno hišo, kjer ga je gospodinja pred razgrajaci (med njimi trije sinovi iz znane Žmavcarjeve rodbine na Mostu pri Galiciji) zaklenila. Kričali so: Dajte popa, da ga ubijemo, obesiti ga moramo. Ko pa gospodinja le ni odprla, so zopet odšli, na kar je gospod župnik zbežal v sosedno vas in od tam na svoj dom. Gospodu župniku v Št. Petru so prihodnje dni boljševiki vse pokradli, razbili, opravo in vse, kar niso mogli vzeti seboj.

Grabštanjski nemčurji so nekoliko poparjeni, ker vidijo, kako gospodarijo njih „rešitelji“, Le nekaterim petelinčkom à la Silej v Št. Petru ugaja to početje.

Celovška „Bürgerwehr“ se zna jako lepo obnašati. Ko sta prišla grabštanjski župnik in kaplan iz cerkve v svojo kuhinjo, je bilo tam polno ujetih Srbov. Hotela sta iti vsak v svojo sobo, toda nemška straža jima je to zabranila. In sedaj se je vsula na omenjena gospoda cela ploha najlepših psokv, n.pr.: Prokleti popi, ki hujskajo ljudi, ti so poklicali Srbe sem, ti gavnarji, faloti, črna druhal in drugih mičnih priimkov.

Celovski boljševiki v Grabštanju prav lepo gospodarijo. V več hišah, kjer količkaj diši po slovenskem, so napravili hišno preiskavo in zraven prav „kulturno“ postopali.

O celovški „Bürgerwehr“ ljudje nimajo najboljšega mnenja. Čelo „odlični“ občani v Grabštanju so so pravili, da je celovška „Bürgerwehr“ sestavljena le iz temnih elementov, ki doma nočejo delati in ki jim diši dobra hrana in izvrstna plača. Temu mnenju se je pridružil pri zadnjem bauernbundovskem zborovanju v Grabštanju zloglasni urednik lista „Freie Stimmen“, Lackner. Že sami vedo, s kom imajo opraviti.

Grabštanski kaplan je pobegnil, ker so mu boljševiki večkrat grozili, da ga bodo obesili ali ubili. Mogoče je pri njih vse!

V Velikovcu smo praznovali v nedeljo dne 22. grudna praznik v proslavo rojstnega dne prestolonaslednika Aleksandra. Po slovesni službi božji v farni cerkvi, katere se je udeležilo vojaštvo cele garnizije, govoril je g. komisar Smodej na glavnem trgu zbranemu ljudstvu. V govoru je povdarjal veliki pomen naše združitve s Srbijo v jedinstveno državo jugoslovensko. Sedaj smo močni in nepremagljivi. Živel regent te mogočne države, Aleksander!

Vovbre. Zavedne Slovence, ki so v brezimnem pismu na g. Čarfa v Velikovcu protestirali zoper našega g. občinskega komisarja, pozivljam v imenu Narodnega odbora za Vovbre, da stopijo z imeni na plan, da se odkrito pomenimo. Ebner.

Brzobjavna poročila.

Zahvala regenta Aleksandra vsem Slovincem.

Na praznik našega ujedinjenja so prispeli iz vseh krajev slovenkega dela naše domovine izrazi pravega

narodnega čuvstvanja in iskrene udanosti, da sem bil globoke ginjen Pristrčna hvala vsem v imenu mojega očeta kralja Petra I. in v mojem imenu. Vsi stanovi kmet, delavec, obrtnik, razumnik vsi ste složni v misli jedinstva, vsi hočemo v bratski ljubezni, na delo, da utrdimo svobodo. Z vami sem trdno prepričan, da bo bodoči narodni praznik slavil z nami tudi oni del našega naroda, ki še danes prenaša težave vojne.

Pozdravljeni vsi.

Aleksander.

Zahvala slovenskemu sokolstvu.

Hvala slovenskemu sokolstvu, ki je od nekdanj visoko dvigalo prapor narodne svobode in našega narodnega ujedinjenja, na lepem pozdravu. Jasnost misli, pogum srca in sila naše pesti so zlomili vse okove. Zdaj gradimo nov dom, vi sokoli ste poklicani, da sodelujete, da ohrani narod svoj plemenit značaj.

Pozdravlja vas

Aleksander.

Ljubljana, 24. grud. Iz Beograda javljajo, da je bivši ljubljanski župan Hribar imenovan poslanikom v Pragi.

Ljubljana, 24. grud. Iz Beograda se poroča, da je določena nova državna zastava jugoslovenska. Barve so 'zgoraj modra, v sredi bela, spodaj rdeča. Državni grb je dvoglavi orel.

Ljubljana, 24. grud. Ministerski svet v Beogradu je odredil, da se uvede v vsej državi gregorijanski koledar.

Ljubljana, 24. grud. V Mariboru je ustrelil neki vojak znanega Franca Girstmajerja.

Slovenskim vojakom!

Nemški vojaki ogrožajo slovenske kraje, ki še niso od jugoslovanskega vojaštva zasedeni. V nekaterih občina, kakor Vernbergu in Lipi, so nemški vojaki pobrali kmetom živila pa tudi druge reči, kakor konjsko opravo i. t. d.

Nemci so že zdavnaj zbrali skupaj prostovoljce. Da se kmalu zopet napravi v deželi red in mir, da se zavaruje življenje in imetje tisočev in da se onemogočijo nadaljnji upadi nemškega vojaštva v slovenske kraje, pozivljam slovenske vojake od letnikov, ki niso vpoklicani, da se nemudoma prostovoljno javijo pri občinskem uradu za vojaško službo v obrambo slovenskih krajev.

Ne moremo čakati do mirovnega kongresa, da nam za vse večne čase izroči kraje, ki nam pripadajo, ker do tedaj nemško vojaštvo lahko že vse opustoši. Ne moremo pa tudi dopustiti, da bi naše ljudstvo cele mesece trepetalo noč in dan pred nasilstvi nemških boljševikov. Prostovoljci, zato nemudoma na plan.

Priglasite se tokoj pri občinskem uradu za prostovoljno službo in število priglašanih se mi naj nemudoma sporoči! Ako mogoče, naj pride vsak v vojaški obleki. Velikovec, 23. grud. 1918.

Franco Smodej l. r.
Komisar.

Alfonz Žerjav l. r.
major. Poveljnik na vshodnem Koroškem.

Vino, sadjevec in kisló vodo
razpošilja po Jugoslaviji
Andrej Oset
Tolsti Vrh (Guštanj).

Trgovci, gostilničarji, obrtniki in drugi uradniki ki žele kaj

kupiti ali se naseliti

v jugoslovenske Koroški naj takoj natančno poročajo svoje podatke na

Narodni svet, Guštanj, Korotan

Predsednik: **Andrej Oset.**